



У средњем веку било је уобичајено да када припадник вишег сталежа убије човека из народа, за то буде новчано кажњен. У случају када се дешавало обрнуто, сељак или припадник градског плебса бивао је погубљен или осакаћен (обично одсецањем обе руке). А, подсећања ради, у редове обичног народа спадали су не само сељаци, занатлије и трговци, већ и професори, лекари, угледни писци који нису били племенитог рода ... С друге стране, у редове повлашћених улазили су и неписмени ситни властелинчићи.

До Француске револуције донекле је измењена казнена политика, али принцип је остао исти – статус пред законом зависио је од припадности сталежу! Тек 1789. године, са доношењем Декларације о правима човека и грађанина, у Француској је прихваћено да су „сви грађани једнаки у очима закона“. Током 19. века и остатак Европе прихватио је то начело.

Наравно, једно је теорија, а друго пракса. Иако формално пред законом једнаки, моћнији и богатији имају веће шансе кад се нађу пред судом. Од тога да могу да плате бољег адвоката, преко чињенице да се на њих повољније гледа, до тога да су неретко у стању да се послуже коруптивним методама и везама. Ипак, иако нигде идеал правне једнакости није у потпуности достигнут, негде је ситуација ипак релативно добра, а негде, као што је у Србији, она је на граници феудалних односа.

На то нас је подсетила пресуда кривцу за смрт Миленка Зблалањанског. Утврђено је да је осуђени, по леду и у условима смањене видљивости, возио непрописном брзином (103 километра на сат), и услед тога, изгубио контролу над својим возилом и тако прешао у супротну траку, којом је пажљиво (свега 30 километара на сат) возио пострадали. Међутим, виновник удеса је осуђен на свега годину дана затвора тј. дата му је минимална казна услед олакшавајућих околности да „раније није осуђиван, да је породичан и човек у позној животној доби“! Гле чуда, уз то, ради се и о локалном моћнику; о човеку који је раније био председник Скупштине општине Чајетина (а у том градићу суђење је и одржано).

Да је страдао неки мање познат припадник нашег „Трећег сталежа“, о свему што се десило вероватно не би ни знали. Овако, бар смо чули. Но, систем се због тога није устезао да поступи у складу феудалним нормама на основу којих и функционише. Код нас ни данас, као у Француској пре 1789. године, није битно да ли је поданик угледан или образован. Можда је то и срећа у несрећи. Бар смо ми, који нисмо део тзв. елите моћи, међусобно равноправни.

Што се тиче те тзв. елите моћи, она има више слојева. Прво, ту су људи од значаја унутар управно-политичких структура (бирографије, судства, полиције, политичких партија). Други слој чине они који су финансијски и на друге начине повезани са првима („купци“ услуга које неформално пружају или њихови људи од поверења преко којих обављају разне послужења). Трећи слој чине они припадници државног механизма који су правим моћницима потребни да би сами могли да мешетаре, односно одрже коруптивни систем. Они од система и немају велику корист, мада имају изванредан простор да се на свом нивоу неформално сналазе (ако су за то вољни и способни). И илузију да су припадници братства моћи, јер су у понечему повлашћени у односу на „Трећи сталеж“.

Тако припадници полиције који су не тако давно усмртили демонстранта Ранка Панића нису озбиљно кажњени. Док је Урош Мишић, који је нанео лакше телесне повреде припаднику жандармерије, драконски кажњен (а нико није узео у обзир као олакшавајуће околности то што ни он није био осуђиван, нити да је у раној животној доби). Тек да се одржи уверење о „специјалном статусу“ и најмање важних припадника последњег ешелона мреже моћи, како не би био пољуљан ни положај оних на врху. Односно, тек да се ми остали, шта год по струци и образовању били, подсетимо које нам место припада у овом друштву! А то је, ако којим случајем још живите у илузијама, место краве музаре и обесправљених кметова!

Власти се смењују, а све остаје по старом. Нико из претходне гарнитуре суштински не одговара, шта год учинио, ако се није лично замерио новим властодршцима. Они, уз то, редовно штеде и оне из редова њихових трансмисионих механизма (а пре свега полиције и „Удбе“), који се огреше о закон. Јер, ако принцип некажњивости буде нарушен, неће више обављати прљаве послове ни за рачун власти. Врана врани очи не вади! А на нама је да урламо када уочимо неправду, да се бунимо, а не да ћутимо и трпимо, сажалевајући сопствену судбину. И Бастиља је пала, ма колико некада деловала застрашујуће. Па ваљда ће и наша Србија једном постати нормална држава, у којој ће, макар релативно, сви бити једнаки пред законом! Као прилог томе, али и из пијетета према одузетом људском животу, тражимо правду за Миленка!